

(324. 1.)

## KONINKLIJKE BOODSCHAP.

*Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.*

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg en het in exploitatie brengen van een spoorweg van *Sittard* over *Heerlen* naar de Pruisische grens bij *Bovenste Locht*.

De toelichtende memorie (en bijlage), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 15 Juni 1914.

WILHELMINA.

(324. 2.)

## ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODES, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, den aanleg en het in exploitatie brengen te bevorderen van een spoorweg van *Sittard* over *Heerlen* naar de Pruisische grens bij *Bovenste Locht*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

## Artikel 1.

Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een vierde van de kosten van aanleg en het in exploitatie brengen, doch tot geen hooger bedrag dan f 250 000, ten behoeve van een spoorweg van *Sittard* over *Heerlen* naar de Pruisische grens bij *Bovenste Locht*.

## Artikel 2.

Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot wordt onder voorwaarden door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, toegekend aan den concessionaris voor den aanleg van den aldaar genoemden spoorweg, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden, dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden

Handelingen der Staten-Generaal. Bijlagen. 1913—1914.

geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

*De Minister van Waterstaat,*

(324. 3.)

## MEMORIE VAN TOELICHTING.

De gemeentebesturen van Heerlen en Sittard hebben, ten behoeve van eene daartoe op te richten naamlooze vennootschap, concessie en renteloos voorschot gevraagd voor een electrischen spoorweg van Sittard over Heerlen naar de Pruisische grens bij Bovenste Locht. De spoorweg zal een aanvang nemen bij het station van den Staatsspoorweg te Sittard, door deze gemeente loopen en verder in hoofdzaak langs de bij de provincie Limburg in beheer en onderhoud zijnde Rijkswegen der 2de klasse van Sittard naar Heerlen en van Heerlen naar de Pruisische grens bij Bovenste Locht (1), op welk punt aansluiting wordt verwacht met den van Duitsche zijde naar de grens te verlengen electrischen spoorweg Aken—Horbach.

De aanlegkosten van den spoorweg zijn geraamd op f 1 000 000. In het aandeelenkapitaal der op te richten maatschappij is deelneming toegezegd door:

de provincie Limburg . . . . .	voor	f 150 000
„ gemeente Heerlen . . . . .	„	200 000
„ „ Sittard . . . . .	„	100 000
„ „ Hoensbroek . . . . .	„	15 000
„ „ Oirsbeek . . . . .	„	15 000
„ „ Amstenrade . . . . .	„	5 000
„ Staatsmijnen in Limburg (behoudens medewerking van de Wetgevende Macht)	„	100 000
„ Maatschappij tot Exploitatie van Limburgsche steenkolenmijnen . . . . .	„	100 000
Totaal . . . . .		f 685 000

Uit die groote deelneming, waarbij een gedeelte gelijk aan het toe te kennen Rijks- rentelooze voorschot op de gebruikelijke wijze als renteloos voorschot van de streek zal worden beschouwd, blijkt dat de streek de lijn van groote waarde acht. Ook de ondergeteekende meent, dat aan de ontworpen verbinding behoefte bestaat, en dat deze van genoegzaam belang is te achten om daarvoor een renteloos voorschot van het Rijk te verleen. Ten gevolge toch van de steeds toenemende mijnexploitatie is het onderwerpelijke deel van Limburg, tot voor korten tijd uitsluitend een landbouwgebied, geheel veranderd en is in zijn karakter dat van mijnbouw- en nijverheidstreek op den voorgrond getreden. Daardoor is de bevolking en met haar de behoefte aan een gemakkelijk middel voor snel personenvervoer zeer toegenomen. Waar de mijnexploitatie en de hiermede gepaard gaande nijverheid zich nog steeds uitbreiden, is het te verwachten, dat die toeneming van bevolking zal voortduren.

In het bijzonder moge hier nog worden gewezen op het belang van den spoorweg voor het werkliedenvervoer. Verwacht mag worden, dat verscheidene Limburgers, die tot nog toe met het oog op den afstand van hunne woningen tot de ontginningszetels geen plaatsing zochten bij de mijnen, daar

(1) De richting van de lijn is op het bij deze Memorie gevoegde kaartje aangegeven.

werk zullen begeeren, als zij gebruik kunnen maken van een gemakkelijk vervoermiddel als eene elektrische tram.

De toevloed van vreemde arbeidskrachten zal daardoor worden beperkt. Bovendien zullen de mijnarbeiders door den ontworpen spoorweg in staat worden gesteld, meer in hun gezin te ver-  
toeven.

Naar de meening van den ondergeteekende ware het Rijksrenteloze voorschot te stellen op  $\frac{1}{4}$  der kosten van aanleg en in exploitatie brengen, tot een maximum van f 250 000. Bij de bepaling van dat gedeelte is uitgegaan van de onderstelling, dat het baanvak Heerlen—Bovenste Locht ook zonder Rijkssteun aanstonds rendabel zou zijn. Voor het gedeelte Sittard—Heerlen zou daarentegen het gebruikelijke voorschot van  $\frac{1}{3}$  der kosten in aanmerking dienen te komen. Ter ver-

mijding van onnoodigen administratieven omslag is nu aangenomen, dat  $\frac{1}{4}$  der kosten van de geheele lijn zal worden toegekend, wat op nagenoeg dezelfde geldelijke opoffering van Rijkswegen zal neerkomen.

Aangezien naast bovengenoemde deelneming in het aandeelkapitaal ad f 685 000 plaatsing van eene leening van f 65 000 reeds is verzekerd, zal bij toekenning van het voorgestelde renteloze voorschot het geraamde aanlegkapitaal (f 1 000 000) bijeen zijn en mag de totstandkoming van dezen nuttigen spoorweg dus verzekerd worden geacht.

*De Minister van Waterstaat,*

C. LELY.



Toekening van een renteloos voorschot uit 's Rijks Schatkist ten behoeve van den aanleg en het in exploitatie brengen van een spoorweg van Sittard over Heerlen naar de Pruisische grens bij Bovenste Locht.

ZITTING 1913-1914. — 324.

(Bijlage van de Memorie van Toelichting.)

